

Foto: Simon Klein Knudsen

**SAMMEN OM DE
BEDSTE RAMMER
FOR GODE BØRNELIV**

SAMMEN OM DE BEDSTE RAMMER FOR GODE BØRNELIV

De små børn er hjerteblod for os i kommunerne, og vi har høje ambitioner for alle børn. I Danmark går stort set alle børn i dagtilbud. Det er en vigtig tid, hvor fundamentet for gode børneliv bygges. Derfor er dagtilbuddene helt centrale for at give børnene en god start på livet med nærværende voksne, høj pædagogisk faglighed og trygge børnefællesskaber. Samarbejdet med forældrene er afgørende, de skal have tillid til, at barnet får nærvær, omsorg og tryghed til at kunne lære og udvikle sig hver dag.

Der er en tydelig sammenhæng mellem kvaliteten i dagtilbud, og hvordan børn klarer sig senere i livet, og ulighed i børnenes første år risikerer at følge dem resten af deres liv. Særligt hvad angår børn i udsatte positioner har dagtilbud af høj kvalitet en stor betydning for deres livsbetingelser. Derfor skal vi i fællesskab løfte og udvikle kvaliteten i dagtilbuddene, så vi skaber de bedste rammer for gode børneliv.

Det seneste år har kvaliteten i de danske dagtilbud været til debat. Undersøgelser viser, at der er behov for at løfte kvaliteten i dagtilbud, og at der er store forskelle på kvaliteten mellem kommunerne, de enkelte dagtilbud i kommunen og endda inden for den samme institution.

Arbejdet med at styrke kvaliteten i dagtilbud handler om at sikre, at dagtilbudsområdet prioriteres, og at ressourcerne bruges bedst til gavn for børnene. Normeringer har en betydning for kvaliteten. Der er lovbundne normeringer på vej. De medfølgende midler giver mulighed for at løfte kvaliteten lokalt. Men

kvalitet handler også om andet og mere end normeringer. Der er derfor behov for at løfte blikket og nuancere vores syn på kvalitet, hvis vi skal indfri ambitionerne.

Coronakrisen har givet os ny viden om og erfaringer med at organisere personalets arbejde og børnenes dag anderledes, så vi skaber mulighed for bedre kvalitet i det pædagogiske arbejde. Den viden skal vi tage med os, så vi skaber de bedst mulige pædagogiske læringsmiljøer for børnene både ude og inde. Der er blandt andet kommet øget fokus på rengøringsstandarder og hygiejnen i dagtilbud. Det skaber mindre sygdom blandt personale og børn og har også betydning for kvaliteten.

Alle børn er forskellige, og arbejdet med kvalitet skal tage højde for børnenes behov og dagtilbuddenes rammer i de forskellige kommuner. Derfor er det vigtigt, at det er kommunalbestyrelsen, der sætter retningen for udviklingen af kvaliteten og følger op, så de forskellige muligheder, udfordringer og erfaringer bringes i spil.

Men hvis vi skal lykkes med at udvikle kvaliteten i alle dagtilbud, skal vi løfte i flok med afsæt i den styrkede pædagogiske læreplan og det pædagogiske grundlag. I KL's udspil præsenterer vi fem anbefalinger til, hvordan politikerne på Christiansborg og parterne kan tage de næste skridt i arbejdet sammen med kommunerne. Bagefter præsenterer vi seks perspektiver på kvaliteten i dagtilbud, og hvordan KL vil arbejde for at løfte kvaliteten.

FEM ANBEFALINGER TIL CHRISTIANSBORG

1 Løft kvaliteten af de pædagogiske grunduddannelser, så de nyuddannedes kompetencer matcher dagtilbuddenes behov og udviklingen på området. Læg særlig vægt på studieintensitet og mere praksisrettet undervisning.

2 Sæt gang i et studie af kvaliteten i danske dagtilbud i 2020 for at give fælles viden om, hvordan kvaliteten er i de danske dagtilbud, samt hvad der skaber størst mulig kvalitet. Studiet skal tage afsæt i det unikke danske pædagogiske grundlag, den styrkede pædagogiske læreplan og eksisterende viden om kvalitet i danske dagtilbud. Viden, som kommunerne kan bruge til at udvikle kvaliteten og skabe et fælles grundlag for den politiske, offentlige og faglige debat og prioriteringer på området. Studiet skal inddrage parterne på området via børne- og undervisningsministerens Dagtilbudspartnerskab om kompetenceudvikling og Kvalitetsforum for Dagtilbud.

3 Skab mere sammenhæng på børneområdet ved at nedsætte en koordinationsgruppe for børn, der samler kommunale repræsentanter og de ministerier, som har ansvar for børn. I dag er ansvaret placeret i forskellige love på tværs af tre ministerier, og det skaber usammenhængende løsninger og silotænkning. Gruppen skal mødes to gange årligt og sikre, at statslige midler understøtter tværgående initiativer og sammenhæng på tværs af faggrupper og organiseringer. Indsatser i fx sundhedsplejen skal kobles tættere til og evt. foregå i dagtilbud. Koordinationsgruppen skal endvidere afdække mulige lovbarrierer for tværgående initiativer. Håndteringen af coronakrisen har i høj grad krævet sammenhæng i opgaveløsning på tværs af institutioner og fagligheder. Her lykkedes vi i fællesskab. Den erfaring og tilgang til opgaveløsning skal vi tage med i det videre arbejde med at styrke kvaliteten i dagtilbud for de små børn.

4 Skab bedre sammenhæng mellem dagtilbud og skole ved at udvide loven om landsbyordninger, så kommunerne i langt højere grad kan organisere en folkeskole, SFO og et dagtilbud med en fælles leder og bestyrelse, der sikrer sammenhæng for børnene.

5 Afsæt flere midler til praksisrelevant forskning i småbørnsområdet, og nedsæt et forskningsråd. Tilknyt et advisory board med repræsentanter fra praksis, parterne og aftagerfeltet.

Foto: Simon Klein Knudsen

01 / VIDEN OM DAGTILBUD SKAL KOMME BØRNENE TIL GAVN

Hvis vi skal lykkes med at løfte kvaliteten i vores dagtilbud, har vi behov for viden fra en dansk sammenhæng om, hvordan vi bedst sikrer, at børn trives, lærer og dannes til resten af livet, samt hvordan vi løfter kvaliteten i de pædagogiske læringsmiljøer. Systematisk viden er en forudsætning for, at ledere og fagprofessionelle kan udvikle den pædagogiske praksis. Samtidig giver det de kommunale politikere og forvaltninger et godt fundament for at prioritere ressourcerne og understøtte udviklingen på dagtilbudsområdet.

En stor del af den etablerede forskning opleves ikke som relevant eller anvendelig til at løse de udfordringer, det pædagogiske personale står overfor. Derfor skal forskningen i højere grad tage udgangspunkt i reelle udfordringer og anviser konkrete løsninger.

Kommuner, professionshøjskoler og vidensmiljøer har indgået et samarbejde om at afsøge mulighederne for at finde finansiering til et projekt, der skal understøtte tættere kobling mellem forskning, uddannelse og praksis gennem etablering af partnerskabsinstitutioner.

KL vil arbejde for, at

- staten nedsætter et forskningsråd, som skal sikre praksisnær forskning på især 0-6-årsområdet.
- kommunalpolitikere, folketingspolitikere, praktikere og forskere samles en gang årligt for at drøfte seneste viden på udvalgte områder. Møderne kan give retning for ny forskning og sikre, at den nye viden kommer til gavn i børnenes hverdag.

02 / SYSTEMATISK REFLEKSION OG EVALUERING STYRKER KVALITETEN

En vigtig vej til at løfte og udvikle kvaliteten er at opbygge en kultur i de enkelte dagtilbud, hvor personalet og ledelsen løbende og systematisk reflekterer over den pædagogiske praksis med afsæt i børnene og deres hverdag. En god forbedrings- og evalueringskultur skærper forståelsen for, hvordan vi skaber de bedste rammer for børnene, så man holder fast i eller forbedrer god praksis.

Det kommunale tilsyn spiller en vigtig rolle ved at bidrage med viden om og vurdering af kvaliteten på dagtilbudsområdet. Kommunerne skal bruge viden fra tilsynet til at støtte ledere og dagtilbud i at løfte kvaliteten i den pædagogiske praksis. Det er helt afgørende, at kommunerne har en klar og systematisk tilgang til vurdering og udvikling af kvaliteten. Lovgivningen giver gode muligheder for, at tilsynet kan tilpasses den enkelte kommunes tilgang til kvalitetsarbejdet. Det betyder også, at tilsynet kan antage mange former og se meget forskelligt ud fra kommune til kommune.

KL vil arbejde for, at

- der afsættes ekstra midler til at styrke medarbejdere og lederes kompetencer til at fremme forbedrings- og evalueringskulturen i dagtilbuddene.
- børne- og undervisningsministeren nedsætter et toårigt rejsehold med parter og videnspersoner på området. Rejseholdet

skal samle gode eksempler på arbejdet med at fremme og forankre en systematisk forbedrings- og evalueringskultur, som kan udbredes til kommuner og praktikere.

- Børne- og Undervisningsministeriets praksiskonsulenter målretter deres indsatser, så de understøtter arbejdet med forbedrings- og evalueringskulturen i forvaltninger og dagtilbud.
- lovgivningen og eventuelle nationale indsatser understøtter en tæt kobling mellem tilsynet og det enkelte dagtilbud og lederens arbejde med at løfte kvaliteten. Det kommunale tilsyn skal fastholdes.
- der nedsættes et udvalg, hvor parterne sammen med kommunerne samler gode eksempler på det udviklingsorienterede tilsyn og formulerer sigtelinjer for den kommunale tilsynspraksis og eventuel justeret lovgivning.

03 / VI SKAL SÆTTE TIDLIGT IND OG FOREBYGGE BØRNS MISTRIVSEL

Kommunerne har en unik mulighed for at sætte tidligt ind, hvis et barn viser tegn på mistrivsel, fordi vi møder de små børn hver dag i dagtilbud, og når de fx skal til tandlæge, sundhedsplejerske og fysioterapeut. Når børnetandlægen ser, at et lille barn har mange huller i tænderne, kan det være et tegn på, at barnet er i en udsat position. Den viden skal de fagprofessionelle kunne dele, så vi kan hjælpe børnene tidligt med de rette indsatser. Det handler om at styrke det tværprofessionelle samarbejde og dele viden, så ingen udsatte børn overses. De mange gode kompetencer og viden, der ligger i sundhedsplejen, hos de kommunale fysioterapeuter, specialpædagoger, talehørepædagoger, tandlæger, socialrådgivere, sundhedsplejersker mfl., skal i endnu højere grad tænkes ind i det almene område. Samtidig er der brug for at styrke sammenhængen mellem hjem og dagtilbud samt dagtilbud og skole.

Børns sproglige udvikling har betydning for deres trivsel, og for hvordan de indgår i fællesskaber, leg og læring. Derfor kan sproglige udfordringer bringe børn i en udsat position. Dagtilbud med mange udsatte børn og børn i psykisk mistrivsel eller med diagnoser har en særlig rolle, som ofte kræver flere ressourcer, høj faglighed, og at tværfaglige indsatser er en del af det pædagogiske arbejde. Der er behov for en særlig opmærksomhed på, om der er børn, som i forbindelse med coronanedlukningen er kommet i en udsat position

og fx har fået sproglige, motoriske eller trivselsmæssige udfordringer mv.

Der er behov for at prioritere og systematisere arbejdet med tidlig indsats på 0-6-årsområdet, blandt andet i forhold til opgaveløsningen i PPR eller lignende pædagogiske udviklingsfunktioner. Tværfagligt samarbejde stiller krav til organisationsform, sammenhæng, videndeling og arbejdsfordeling. Fælles ledelse på tværs af dagtilbud og skole kan være et greb i arbejdet med at sikre helhedsorienterede og tværgående indsatser.

Foto: Simon Klein Knudsen

KL vil arbejde for, at

- lovgivningen på tværs af dagtilbuds- og skoleområdet gennemgås for at skabe større fleksibilitet og mulighed for fælles ledelse, så vi sikrer helhedsorienterede indsatser til gavn for barnet og familien.
- de tværfaglige forløb på grunduddannelserne styrkes for at sikre en fælles retning, et fælles vidensgrundlag og en fælles forståelse for opgaven efter endt uddannelse.
- at børn med sproglige udfordringer opspores, så der kan sættes tidligt ind. Det er helt centralt, at ingen børn starter i skole uden tilstrækkelige sproglige forudsætninger. KL vil systematisk indsamle og sprede kommunale erfaringer med opsporing og indsatser i forhold til børn med sproglige udfordringer.
- kommunerne får bedre mulighed for at dele data på tværs af systemer og organisationsformer, så det reelt er muligt at samarbejde på tværs af fagligheder, organisationer og sektorer.
- statslige initiativer tager højde for kommunale sammenhænge og tværgående indsatser.

04 / KVALIFICEREDE MEDARBEJDERE GIVER GODT BØRNELIV

Det pædagogiske personales kompetencer er helt afgørende for at skabe dagtilbud af høj kvalitet. Der er behov for, at medarbejdere med forskellige kompetencer og erfaringer samarbejder for at sikre en hverdag, hvor børnene trives og udvikler sig.

Kompetencer opnås både via formel uddannelse, løbende kompetenceudvikling og i dagligdagens samspil med kolleger og børn. De pædagogiske grunduddannelser skal løbende udvikles, så de modsvarer politiske tiltag og målsætninger på området. Det kan kun meningsfuldt ske i tæt samarbejde med kommunerne som aftagere.

Kommunerne har som meduddanner et medansvar for, at medarbejderne er kvalificeret til opgaven, og de spiller en aktiv rolle i at løfte kvaliteten af uddannelsernes praktik. Uddannelsernes kvalitet skal bl.a. løftes gennem en tættere kobling til praksis, så de nyuddannede er bedre rustet til at løfte opgaverne. Samtidig har vi behov for at udvikle medarbejdernes kompetencer med afsæt i de enkelte dagtilbuds behov. Det betyder, at kommunerne skal have frihed til at anvende kompetenceudviklingsmidler der, hvor behovene er størst, og på måder, der giver størst udbytte lokalt.

KL vil arbejde for, at

- medarbejdernes kompetencer til at arbejde med forbedrings- og evalueringskul-

tur opprioriteres på grunduddannelserne og i den løbende kompetenceudvikling, så vi styrker det pædagogiske personales rolle og kompetencer til at evaluere og udvikle de pædagogiske læringsmiljøer.

- der fremadrettet prioriteres statslige midler til kompetenceudvikling. Der skal gøres op med de statslige bindinger i forhold til form og indhold på kompetenceindsatser. Lad kommunerne prioritere, hvordan de bruger midlerne til kompetenceudvikling på børneområdet.

05 / FAGLIG LEDELSE SIKRER DE BEDSTE RAMMER FOR BØRNE

Den politiske ledelse, forvaltningen og dagtilbudslederne skal sammen skabe de bedste rammer for det pædagogiske personales arbejde med alle børns udvikling, læring og trivsel. Ledelsen i de enkelte dagtilbud har ansvar for at organisere arbejdet, så det pædagogiske personale får mest mulig tid med børnene. Samtidig skal ledelsen i tæt dialog med personalet udvikle de pædagogiske læringsmiljøer, bl.a. gennem faglig ledelse af medarbejderne og en evalueringskultur, der løbende styrker praksis.

Kravene til dagtilbudsledernes kompetencer er blevet højere, og deres muligheder for målrettet kompetenceudvikling skal følge med, så de modsvarer de aktuelle behov. De kommunale forvaltninger har en vigtig op-

gave i at spotte ledertalenter og understøtte dagtilbudslederne i at lykkes med deres ledelsesopgave gennem sparring, support og fælles retning.

KL vil arbejde for, at

- der er tilstrækkelige midler til lederuddannelser.
- indholdet i kompetenceudvikling og lederuddannelser er relevant for dagtilbudslederne.
- rekruttering af pædagogisk personale sættes på dagsordenen i ministeriets Dagtilbudspartnerskab om kompetenceudvikling.

Foto: Jakob Carlsen

Foto: Simon Klein Knudsen

06 / SAMARBEJDET MED FORÆLDRENE ER VIGTIGT FOR BARNETS TRIVSEL

Et godt samarbejde med forældrene giver tillid og opbakning til de kommunale tilbud, så personalet har de bedste vilkår for at skabe trygge rammer for børnene. Det kræver tydelig forventningsafstemning om roller og ansvar mellem dagtilbud og forældre med fokus på barnets trivsel, udvikling, læring samt det fælles ansvar for børnefællesskaberne. Forældre og børn er forskellige, derfor skal medarbejdere og ledere have kompetencer til at indgå i et differentieret samarbejde, som kan omfatte alle forældre uanset baggrund og ressourcer.

Det er vigtigt, at medarbejdere og ledere er nysgerrige på forældrenes oplevelser og bruger den viden til at udvikle dagtilbudet. Et redskab kan være den obligatoriske brugertilfredshedsundersøgelse, som staten

stiller til rådighed. Forældrebestyrelsen har en vigtig rolle ved at skabe opbakning, bygge bro mellem forældre og dagtilbud og ved at understøtte arbejdet med stærke fællesskaber. Gode erfaringer med samarbejdet med dagtilbud har også betydning for samarbejdet videre frem, fx i skolen.

KL vil arbejde for, at

- de studerendes kompetencer i forhold til samarbejdet med forældre styrkes både via grunduddannelser og praktik.
- brugertilfredshedsundersøgelsen, som Social- og Indenrigsministeriet planlægger at gennemføre på institutionsniveau på dagtilbudsområdet i 2021, reelt kan anvendes af kommuner og dagtilbud til kvalitetsudvikling.

KL
Weidekampsgade 10
2300 København S
Tlf. 3370 3370

kl@kl.dk

www.kl.dk

 [@kommunerne](https://twitter.com/kommunerne)

 facebook.com/kommunerne

Produktionsnr. 830644